סא: המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא

לא צריכא אע"ג דמצר ליה מצרים אבראי. מספקא לר"י ביצע מי אמרינן נמי מצרים הרמיז לו "ממשנה ימירה לו שמא דוקא בחלר דתשמיש אחרינא הוא כדאמר הכא אבל יציע קנה: **אלא** דקרו לה לבירה נמי בית. פי' רי"ש אלא דכולי עלמא כשמזכירין בית סתם כל הבירה משמע "וכשרונין (ב) להשכיר בית אחד אבל בירה צריכין לפרש ולומר בית אחד אבל בירה אני אומר מ"מ אפי' לא מצר מצרים החיצונים כולה זבין ליה ומתוך לשון הקונטרס משמע נמי שרוצה לפרש כן ולפי' זה הא דתניא בכל הספרים לבירה נמי בית היינו כמו שקורין לבירה בירה קורין נמי לבירה בית וקשה לר"י דא"כ ה"ל לשנויי לא צריכא דקרו נמי לבית בית וקרו כולי עלמא לבית בית ולבירה בית ואמאי איצטריך למימר דאיכא דקרו לבירה בירה ולא בית ואיכא נמי דקרו לבירה בית ונראה לר"י דה"פ ואלא דקרו לבירה נמי בית כמו שקורין לבית בית כוליה זבין ליה כיון דמצר לו מצרים החיצונים ובתר הכי משני דלאו כולי עלמא קרו לבירה בית אלא איכא דקרו לבירה בירה ולא בית: **שמע** מינה שיורי שייר. וא"ת וניחא הדמים מודיעים דקאמר ר' יהודה גבי מכר לו את הלמד בהמוכר את הספינה (לקמן דף עז:) הדבר ידוע שאין הלמד שוה מאתים וכו' ה"נ ניחא הדבר ידוע שאין הבית שוה כל כך אלא כל הבירה קאמר וי"ל דהכא כרבנן דר' יהודה דאמרי אין הדמים רמיה והיא דרש המוכר פירות (לקמן דף נב.) דפריך ומיחזי אי דמי רמיה לרמיה נפרש כשגניב שם בע"ה ועוד אומר ר"י דשמעתא אתיא אפי' כר' יהודה דגבי קרקע לא שייכא הודעת דמים דפעמים קונה אדם קרקע הרבה יותר ממה שהיא שוה כדאמר כפ' מי שהיה נשוי (כתובות דף נא:) הוא גברא דהוו מפקי ביה אלפא זוזי כו' הוו ליה תרי אפדני זבן חדא בחמש מאה וחדא בחמש מאה אתא בע"ח וטרפה לחדא מינייהו הדר קא טריף לאידך שקל אלפא זוזי ואמר ליה אי שויא לך באלפא זוזא לחי ואי לא שקול אלפא זוזי ואיסתלק ומה שפירש רבינו שמואל דלא שייך בקרקע הודעת דמים משום דאין אונאה בקרקעות אין נראה לר"י דזה אינו כשביל ששוה יותר דהא הקדשות ועבדים נמי אין להם אונאה אלא גזירת הכתוב הוא ושייך שפיר הודעת דמים ועוד דהא ביטול מקח יש להן: **ארעתא** תרתי משמע. והא דאמר בהשואל (ב"מ דף קג. ושם ד"ה פרדסי) האי מאן דמשאיל מרא לחבריה למירפק ביה פרדסי רפיק ביה כל פרדסי דאית ליה ולא אמר פרדסי תרתי משמע התם דרך הוא שמשאיל לו לכל מה שצריך אבל הכא כשביל שימכור אדם שתי שדות לא ימכור כל שדותיו וי"מ דהתם יד המשאיל על התחתונה דשואל מוחזק אבל הכא יד המוכר מוחזק ואין נראה לר"י דהתם נמי הואיל ופופה לחזור בנעליה הוי משאיל מוחזק כדאמר רב נחמן (שם דף קכ:) קרקע מחזקת בעליה עומדת המוחזק לחזור לבעליה ואין לומר דיש לחלק בין קרקע למטלטלין דאין חזקת השוכר חשובה בקרקע כמו במטלטלין כדאשכחן (לקמן דף נב.) גבי מוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דאזלי בתר מוחזק במעות עתה אף על פי שתחלה היו של לוקח ולא אמרינן בחזקת בעליה דאיכא לחלק דהא מיירי התם רב נחמן אפילו בא בסוף החדש שנגמרה חזקתו שדר בה אפילו הכי מוקמינן בחזקת בעליה וכן בהמקבל (ב"מ ק.) מלוה אומר חמש ולוה אומר שלש פירות בחזקת אוכליהן ופריך אמאי לא מוקמינן בחזקת בעליה אף על פי שהפירות כבר אכלן מלוה אם כן לא הוי טעמא משום דחזקת קרקע גרועה אלא משום דפופה לחזור וריב"ם מחלק בין פרדסי לארעתא וה"ג אי אמר מקרקעי הוי אמר כל הקרקעות שיש לו כדמוכח לקמן נמי שמא (דף קמח:) ואי

לא צריכא אדאע"ג דמצר ליה מצרי אבראי כדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוכר בית לחבירו בבירה גדולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים מצרים הרחיב לו היכי דמי אילימא דקרו ליה לבית בית ולבירה בירה פשיטא בית זבין ליה בירה לא זבין ליה אלא דלבירה נמי קרו לה בית כוליה זבין ליה לא צריכא דדרובא קרו ליה לבית בית לבירה בירה ואיכא נמי דלבירה קרו ליה בית מהו דתימא כוליה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב ולא שיירית בזבינו אלין (ב) כלום ולא כתב שמע מינה שיורי שייר ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוכר שדה לחבירו בבקעה גדולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים מצרים הרחיב לו היכי דמי אילימא דקרו ליה לשדה שדה ולבקעה בקעה פשיטא שדה זבין ליה בקעה לא זבין ליה ואלא דלבקעה נמי קרו לה שדה כוליה זבין ליה לא צריכא דאיכא דלשדה קרו ליה שדה ולבקעה בקעה ואיכא נמי דלבקעה קרו לה שדה מהו דתימא כוליה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב ליה לא שיירית בזבינו אלין קדמי כלום ולא כתב ליה שמע מינה שיורי שייר וצריכא דאי אשמעינן בית משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אבל בקעה דכולה חדא תשמישתא היא אימא כוליה זבין ליה ואי אשמעינן בקעה משום דלא הוה ליה למימצר ליה אבל בית דהוה ליה למימצר ליה ולא מצר ליה כוליה זבין ליה צריכא כמאן אזלא הא דאמר רב מרי (ב)(בריה) דבת שמואל (ב)(בר שילת) משמיה דאביי האי מאן דמזבני ליה מידי לחבריה צריך למכתב ליה לא שיירית בזבינו אלין קדמי כלום כמאן כרב נחמן אמר רבה בר אבוה ההוא דא"ל לחבריה ארעא דבי חייא מזבננא לך הואי ליה תרתי ארעתא דהוה מתקרין דבי חייא אמר רב אשי חדא אמר ליה תרתי לא א"ל ואי א"ל ארעתא (ג) סתמא מיעוט ארעתא שתים ואי א"ל כל ארעתא כל ארעתא דאית ליה לבר מבוסתני ופרדיסי ואי א"ל זיהרא אפי' (ג) בי בוסתני ופרדיסי לבר מבתי ועבדי ואי

צריכא: **כמאן כרב נחמן אמר רבה בר אבוה.** דמשום דס"ל דאמרינן בעלמא מצרים הרמיז לו הלכך תקינו לכתוב כן אלא ליטעון מוכר מצרים הרחבתי ויפסיד לוקח: **ארעא דבי רבי חייא.** שקנה מרבי חייא. ארעא לשון יחיד אמר ליה ויטול הלוקח הפחותה שבשתיהן דיד בעל השטר על התחתונה. ומפרש גמרא ואזיל: **ואי א"ל.** אינש לחבריה: **ארעתא.** מזיגנא לך: **בוסתני.** גנות: **ופרדסי.** כרמים: **זיהרא.** כל הקרקעות קרויין כן: ואי

גם צריכא. למיתני גם מכר את החדר אגב (ד) דמצר לו מוכר לגוקח בשטר מכירה מצרים חיצונים שאין לחדר דקס"ל מכר את החדר שהרי בתוך המצרים הוא קמ"ל דגם מכר אגב בית ואלא דמצר חוץ לחדר וכתב ביתו של פלוני מן המערב מצרים הרמיז לו: **כדרב נחמן.** שגם ידע לפרש ולומר חדר שלי היא ממערבו של בית דאין זה מצר הרבה ולאמר לו בית זה אני מוכר לך: **כוליה זבין ליה.** דליכא דקרו לבית בית ולבירה בירה אגם כולה ביחד מיקריא בית איהו בית זבין ליה וקנה הכל: **דאיכא דקרו לבית.** שבבירה בית ולבירה עצמה קרו בירה: **מהו דתימא.** כיון דמצר ליה מיצרי בראי וכולה מיקריא בית כולה זבין ליה: **קמ"ל.** רב נחמן דגם אמרינן הכי: **משום דהוה ליה למכתב.** למוכר וגם שיירית בזבינו אלין שבתוך ארבעה המצרים קדמי כלום שהרי כך מיקנו חכמים לכתוב בשביל שים בני אדם שמרחיבין המצרים בשטר המכירה ואינם מוכרים כל מה שבתוך המצרים ואיהו גם כתב ליה ס"מ כו': **בבקעה גדולה.** שם בה שדות הרבה והן שלו וכגון שהיה עומד באחד מן השדות ואמר לו שדי זו אני מוכר לך. והדמים מודיעין ליכא למימר גם בגבי בירה וגם בגבי בקעה דהא אין אונאה לקרקעות (ה): **וגריכא.** לאשמועינן גבי בירה ובקעה דמצרים הרמיז לו: **משום דהא תשמישתא לחוד כו'.** בית ובירה אין תשמישן שוה לפיכך אין בירה בכלל בית ואמרי' מצרים הרמיז לו אבל שדות שבבקעה שהכל עומד לחרישה אימא דכולה זכין דבקעה בכלל שדה: **דגם הוה ליה למימר.** לחוד דגם ידע מוכר היאך ימלא (ו) שדה אחת בתוך שדותיו והלכך הוצרך להרמיז מצרים לומר דאם לא הוצרך לומר דאם לא מצר ליה ולא ארעתא דבי חייא אמר רב אשי. ארעא חדא משמע דקאמר ליה ולא ארעתא דמשמע תרתי: ואי א"ל מזבינא לך כל ארעתא דאית לי. ובין ליה הכל שדהן בני זריעה: לא מבוסתני. גינה של אילנות: ופרדיסי. גינת ירק: ואי א"ל דזהרא. מזבינא לך דמשמע כל נחלות שיש לי מכרנא לך אפי' בוסתני ופרדיסי דנחלות ניתנו: בר מבתי ועבדי. ונכסים ניתנו ועבדא כמקרקעי דמי:

עין משפט נר מצוה

ד א מי' פכ"ה מהל' מכירה הל' כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רל סעיף כ:
ה ב ג ד מי' שם פכ"ח הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף ז:
ו ה ו מי' שם ופמג שם טוש"ע ח"מ סי' רח סעיף כב:
ז ד מי' שם פכ"ג הל' יד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' לטז סעיף כ:
ח ח ט מי' שם פכ"ח הל' כ טוש"ע שם סי' רח סעיף כב:
ט י כ ל מי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף כד:

רבינו גרשום

דמצר לו מצרי אבראי. שאמר לו מצר פלוני רוח דרומי וכן לכל מצר ומצר והרצע חדר זה לפנים מן המצרים ותחצה לחדר מצר ליה מצריו ופר"א הואיל דתחץ לחדר מצר לו וקלט החדר עם הבית דמכר לו החדר נמי קמ"ל דלא מכר: כרב נחמן וכו' בבירה גדולה. פלטורין: אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים. שתחץ מן הבירה לא מצי למיטען ליה עם אותן המצרים דמצרת לי מכרת לי הכל. אפ"ה לא מכר לו אלא בית א' בלבד בבירה זה שמצר לו כן מבחוץ מצרים הרחיב לו שלא היה יודע היאך לומר מפני שיש לומר בתחום סביב לזה שמכר. ואיכא נמי אינשי דקרו לבירה כולה נמי בית. מהו דתימא כוליה [זבין ליה] קמ"ל דלא. מדהוה ליה למכתב. אי איתא דכולה מכר ליה הו"ל למכתב לא שיירית בזבינו אלין קדמי בין המצרים כלום ולא כתב ליה ש"מ שיורי שייר לפניו ולא מכר לו אלא בית בלבד ומצרים הרחיב לו: מצרים החיצונים. שסביב לכל הבקעה לא מכר אלא שדה אחת בלבד: וצריכא לאשמעינן. כין גבי שדה בבקעה בין גבי בית בבירה גדולה: דאי אשמעינן בית. ה"א משה"ה שיורי שייר ולא מכר לו כי אם הבית לחדר משום דבית תשמיש לחדר ופלטין תשמיש לחדר ולא דמי האי תשמיש להאי תשמיש אבל גבי שדה ובקעה אימא דלא שייר כלום משום דכולה חדא תשמישתא הוא לזריעה: אימא. הואיל ומצר לו מצרים החיצונים דכולה בין הואיל דאיכא דקרו לבקעה נמי שדה קמ"ל דלא מדהוה ליה למכתב לא שיירת בתוך מצרים הללו לעצמו כלום ולא כתב ש"מ שיורי שייר: ואי אשמעינן שדה. ה"א משה"ה שייר דלא הוה ליה למוכר למימצר

מסורת הש"ס

ג) גי' רש"ל לחיכת. ב) [נ"ל בכרכן]. ג) [כרא אלפס וכרא"ש ליתא]. ד) [נ"ל אחר ד"ה המיכנו]. ה) [כ"מ ט.]. ו) [יומלר רש"ש].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא כו' מבשנה יתי"ה. ונפיין זה בגמרא דף נט ע"ב ופי' תוס' שם דף יד ע"ב ד"ה ור"י: **שם** ד"ה **אלא** כו' וכשרונים להשכיר. לתזכיר כל"ל תשובות שנות יעקב מלק ג' סי' קפ:

הגהות הב"ח

(א) נב' ולא שיירת בזבינו אלין קדמי כלום: (ב) שם ואי ל"ל מרעתא מיעוט כל"ל ומיעט סתמא נמתק: (ג) שם אמר ניתמני כל"ל ומיעט מי המתק: (ד) רשב"ם ד"ה לא צריכא וכו' אלא בגוון המלר: (ה) תוס' ד"ה אלא וכו' יכשרונים להזכיר בית:

מוסף רש"י

דיהרא. מחלה (ע"ל נה.).

רבינו גרשום (המשך)

ליה דלא ידע היכי מצי מצר ליה שדה אחת בתוך שדותיו דיש לי שדות למוכר כל סביבותיו ומש"ה מצר לו מצרים החיצונים דלא אפשר ליה בלאו הכי דלא מינכר מלתא. אבל בית אימא דלא שייר לעצמו כלום היכא דמצר ליה מצרים החיצונים משום דאם איתא דשייר מצי למימצר ליה הכי בית זה שאני מוכר לך מצר מזרחי בית שסמוך לחצר ומצר דרומי ניתני ומצר מערבי פרדסי או בית העצים או בית הבקר הואיל דלא דמיין תשמישייהו אהדדי מצי מצר ליה והואיל ולא מצר ליה כוליה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב לא שיירת בין המצרים הללו לפני כלום ולא כתב ליה (קמ"ל) [ש"מ] דשיורי שייר: ארעתא דבי חייא. קרקע שקנה מן חייא: אמר רב אשי. ארעא חדא משמע דקאמר ליה ולא ארעתא דמשמע תרתי: ואי א"ל מזבינא לך כל ארעתא דאית לי. ובין ליה הכל שדהן בני זריעה: לא מבוסתני. גינת אילנות: ופרדיסי. גינת ירק: ואי א"ל דזהרא. מזבינא לך דמשמע כל נחלות שיש לי מכרנא לך אפי' בוסתני ופרדיסי דנחלות ניתנו: בר מבתי ועבדי. ונכסים ניתנו ועבדא כמקרקעי דמי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com